

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO KONTROLIERIUS

PAŽYMA DĖL X SKUNDO PRIEŠ MIGRACIJOS DEPARTAMENTĄ PRIE LIETUVOS RESPUBLIKOS VIDAUS REIKALŲ MINISTERIJOS

2018-02-14 Nr. 4D-2017/1-973
Vilnius

SKUNDO ESMĖ

1. Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius gavo advokato A, atstovaujančio X (toliau vadinama – Pareiškėjas) interesams (toliau vadinama – Pareiškėjo atstovas), skundą (toliau vadinama – Skundas) dėl Migracijos departamento prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos (toliau vadinama – Migracijos departamentas, Departamentas) Imigracijos skyriaus pareigūnų veiksmų (neveikimo) nagrinėjant Pareiškėjo prašymą dėl leidimo laikinai gyventi Lietuvos Respublikoje pakeitimo.

2. Pareiškėjo atstovas skunde, be kitų aplinkybių, nurodo:

2.1. „Pareiškėjas 2017-04-06 pateikė prašymą dėl leidimo laikinai gyventi pratęsimo skubos tvarka“ (šios ir kitų citatų kalba netaisyta);

2.2. „[...] Pareiškėjo atžvilgiu išnagrinėjus prašymą sprendimas turėjo būti priimtas 2017-05-06, tačiau sprendimas buvo priimtas tik 2017-06-09“;

2.3. „[...] Migracijos departamentas iki 2017-05-06 privalėjo atsiųsti pranešimą su objektyvia priežastimi, kokių pagrindų prašymas nagrinėjamas ir pratęsiamas bendra tvarka, tačiau 2017-05-30, paskambinus į Migracijos departamentą, prašymas vis dar nebuvo išnagrinėtas“;

2.4. „Apibendrinant visa tai, kas išdėstyta, nagrinėjamu atveju Migracijos departamento pareigūnai visiškai nesilaiko Apraše [Leidimų laikinai gyventi Lietuvos Respublikoje užsieniečiams išdavimo, keitimo, panaikinimo, taip pat įvertinimo, ar santuoka, registruota partnerystė, įvaikinimas ar įmonė yra fiktyvūs, tvarkos aprašas] nurodytų terminų, be pagrindo keičia prašymo nagrinėjimo tvarką, nenurodo, kokių dokumentų / duomenų nagrinėjant prašymą trūksta [...]“.

3. Pareiškėjo atstovas Seimo kontrolieriaus prašo įvertinti Migracijos departamento pareigūnų veiksmus.

TYRIMAS IR IŠVADOS

Tyrimui reikšmingos faktinės aplinkybės

4. Seimo kontrolierius 2017-10-27 paklausimu Nr. 4D-2017/1-973/3D-3155 kreipėsi į Migracijos departamento pareigūnus, prašydamas paaiškinti Skunde nurodytas aplinkybes. Departamento pareigūnai 2017-11-21 raštu Nr. 10K-46947 informavo, kad:

4.1. „[...] 2017 m. balandžio 6 d. Migracijos departamentui Pareiškėjas pateikė prašymą skubos tvarka pakeisti leidimą laikinai gyventi tuo pagrindu, kad jis užsiima ir ketina toliau užsiimti teisėta veikla Lietuvos Respublikoje [...] (t. y., kreipėsi Lietuvos Respublikos įstatymo „Dėl

užsieniečių teisinės padėties“ (toliau – Įstatymas) 45 straipsnio 1 dalies 1 punkto pagrindu“;

4.2. „2017 m. balandžio 6 d. prašymo pateikimo metu Pareiškėjas buvo apklaustas žodžiu apie bendrovės veiklą ir jo atvykimo į Lietuvos Respubliką tikslus“;

4.3. „Atsižvelgiant į Pareiškėjo prašymo nagrinėjimo sudėtingumą bei į tai, kad nepakako pagrindžiančios informacijos tam, kad būtų galima nustatyti, ar nėra pagrindų, nurodytų Įstatymo 35 straipsnio 1 dalyje, dėl kurių užsieniečiui atsisakoma išduoti leidimą laikinai gyventi, t. y., reikėjo laiko įvertinti Pareiškėjo apklausos metu pateiktus paaiškinimus ir nustatyti pateiktų paaiškinimų atitikimą tikrovei, buvo nuspręsta Pareiškėjo prašymą pakeisti leidimą laikinai gyventi nagrinėti ne skubos, o bendra tvarka“;

4.4. „Atkreiptinas dėmesys į tai, kad, vadovaujantis Aprašo 63.10 papunkčio nuostatomis, prašymas gali būti nagrinėjamas bendra tvarka ne tik dėl konkrečių dokumentų, bet ir dėl duomenų trūkumo. Nagrinėjamu atveju siekiant pašalinti duomenų trūkumą, įsitikinti užsieniečio ketinimų realumu ir įvertinti, ar nėra rimto pagrindo manyti, kad įmonė yra fiktyvi, Migracijos departamentas atliko Pareiškėjo apklausos metu pateiktų paaiškinimų išsamų vertinimą bei atitikimo pateiktiems dokumentams analizę“;

4.5. „2017 m. balandžio 18 d. Migracijos departamento Kontrolės skyrius Vilniaus apskrities vyriausiojo policijos komisariato Migracijos valdybos (toliau – Migracijos valdyba) Užsieniečių reikalų skyriui išsiuntė raštą Nr. (15/5-7) 10K-1664, kuriame buvo prašoma kuo skubiau atlikti [*įmonės pavadinimas; duomenys Seimo kontrolieriui žinomi*; toliau vadinama – Įmonė] veiklos patikrinimą“;

4.6. „2017 m. gegužės 12 d. Migracijos departamentas gavo Migracijos valdybos Užsieniečių reikalų skyriaus 2017 m. gegužės 11 d. raštą Nr. 10-S-83023 (l.46-10-27) ir surinktą medžiagą apie Įmonės veiklos patikrinimą bei 2017 m. gegužės 10 d. tarnybinį pranešimą Nr. 10-PR2-19288“;

4.7. „2017 m. birželio 7 d. Migracijos departamento Kontrolės skyrius, gavęs Pareiškėjo atstovo 2017 m. birželio 2 d. prašymą atlikti pakartotiną patikrinimą, išsiuntė Migracijos valdybos Užsieniečių reikalų skyriui raštą Nr. (15/5-7) 10K- ž24613, kuriame buvo prašoma kuo skubiau atlikti pakartotinį Įmonės veiklos patikrinimą“;

4.8. „2017 m. birželio 9 d. Migracijos valdyba, atsakydama į Migracijos departamento prašymą dėl pakartotinio bendrovės veiklos patikrinimo, pateikė raštą Nr. 10-S-100542 su surinkta medžiaga ir 2017 m. birželio 8 d. tarnybinį pranešimą Nr. 10-PR2-23655“;

4.9. „Gavus ir išnagrinėjus visus reikiamus dokumentus ir įvertinus surinktą informaciją bei apklausos rezultatus, Migracijos departamentas nedelsiant (t. y., tą pačią dieną, kai tik gavo visus surinktus duomenis) 2017 m. birželio 9 d. priėmė sprendimą Nr. (15/4-1) 31-579 (00276) „Dėl atsisakymo pakeisti leidimus laikinai gyventi Lietuvos Respublikoje [...] piliečiams X ir B, C, D ir E“, kuriuo buvo nuspręsta Pareiškėjui atsisakyti pakeisti leidimą laikinai gyventi. Atsižvelgiant į tai, kad 2017 m. birželio 7 d. buvo gautas Pareiškėjo prašymas atlikti pakartotinį patikrinimą, o duomenys apie patikrinimą gauti 2017 m. birželio 9 d., atitinkamai nebuvo galimybės sprendimą dėl Pareiškėjo prašymo pakeisti leidimą laikinai gyventi priimti 2017 m. birželio 6 d., taigi sprendimas buvo priimtas 2017 m. birželio 9 d.“;

4.10. „[...] vienam valstybės tarnautojui tenkantis darbo krūvis beveik 3 kartus viršija normalų darbo krūvį. [...]. Esant tokioms aplinkybėms, susidarė situacija, kad Migracijos departamento valstybės tarnautojai neturi galimybės prašymo nagrinėjimo veiksmus atlikti nedelsiant. Laiku išnagrinėti asmenų prašymus ir priimti sprendimus dėl didelio darbo krūvio sudėtinga.“

Kartu su 2017-11-21 raštu Migracijos departamento pareigūnai pateikė šiame rašte nurodytas aplinkybes patvirtinančių dokumentų kopijas.

Tyrimui reikšmingos teisės aktų nuostatos

5. Lietuvos Respublikos įstatymo „Dėl užsieniečių teisinės padėties“ (Įstatymas; redakcija,

galiojusi nuo 2017-01-01 iki 2017-04-30):

33 straipsnis. Prašymo išduoti ar pakeisti leidimą gyventi nagrinėjimo terminai – „1. Užsieniečio prašymas išduoti ar pakeisti leidimą gyventi turi būti išnagrinėtas: [...] 5) dėl leidimo laikinai gyventi keitimo – ne vėliau kaip per 2 mėnesius nuo prašymo pateikimo atitinkamoje institucijoje dienos. [...];

34^l straipsnis. Leidimo gyventi išdavimas, keitimas skubos tvarka – „1. Užsieniečio prašymu prašymas išduoti ar pakeisti leidimą gyventi gali būti nagrinėjamas skubos tvarka. Nagrinėjant užsieniečio prašymą išduoti ar pakeisti leidimą gyventi skubos tvarka, šio Įstatymo 33 straipsnio 1 dalyje nustatyti terminai trumpinami per pusę. [...] 4. Atvejus, kai užsieniečio prašymas išduoti ar pakeisti leidimą gyventi skubos tvarka nenagrinėjamas, nustato vidaus reikalų ministras. [...];“

40 straipsnis. Leidimo laikinai gyventi išdavimo ir keitimo pagrindai – „1. Leidimas laikinai gyventi gali būti išduodamas ar keičiamas užsieniečiui, jeigu: [...] 5) jis užsiima ir ketina toliau užsiimti teisėta veikla Lietuvos Respublikoje pagal šio Įstatymo 45 straipsnio nuostatas; [...].“

6. Leidimų laikinai gyventi Lietuvos Respublikoje užsieniečiams išdavimo, keitimo, panaikinimo, taip pat įvertinimo, ar santuoka, registruota partnerystė, įvaikinimas ar įmonė yra fiktyvūs, tvarkos aprašo, patvirtinto Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministro 2005-10-12 įsakymu Nr. 1V-329 (redakcija, galiojusi nuo 2017-01-03 iki 2017-10-17) (Aprašas):

62 punktas – „Prašymas pakeisti leidimą bendra tvarka turi būti išnagrinėtas ir sprendimas dėl jo priimtas ne vėliau kaip per 2 mėnesius, o prašymas pakeisti leidimą skubos tvarka – ne vėliau kaip per 1 mėnesį nuo jo pateikimo Migracijos departamentui arba migracijos tarnybai dienos. Prašymo pakeisti leidimą nagrinėjimo terminas sustabdomas nuo Aprašo 71.2 papunktyje nurodyto rašto išsiuntimo dienos ir atnaujinamas nuo sprendimui dėl leidimo laikinai gyventi pakeitimo priimti reikiamų duomenų ir (ar) dokumentų gavimo Migracijos departamente arba migracijos tarnyboje dienos“;

63 punktas – „Užsieniečio prašymas išduoti arba pakeisti leidimą skubos tvarka nenagrinėjamas ir sprendimas dėl jo priimamas bendra tvarka, jeigu: [...]; 63.9. atliekamas Aprašo 101 punkte nurodytas patikrinimas, ar nėra rimto pagrindo manyti, kad įmonė, kurios dalyvis ar vadovas yra užsienietis, yra fiktyvi; 63.10. įgaliotas Migracijos departamento valstybės tarnautojas, išnagrinėjęs užsieniečio prašymą išduoti arba pakeisti leidimą, o įgaliotas migracijos tarnybos valstybės tarnautojas – užsieniečio prašymą pakeisti leidimą ir kartu pateiktus dokumentus bei surinktą medžiagą, nustato, kad nepakanka pagrindžiančių duomenų ir (ar) dokumentų sprendimui dėl leidimo laikinai gyventi išdavimo ar pakeitimo priimti“;

64 punktas – „Jeigu likus ne mažiau kaip 3 darbo dienoms iki prašymo išduoti arba pakeisti leidimą skubos tvarka nagrinėjimo termino pabaigos paaiškėja, kad užsieniečio prašymas išduoti arba pakeisti leidimą skubos tvarka dėl Aprašo 63 punkte nurodytų aplinkybių nebus išnagrinėtas skubos tvarka, užsieniečiui nedelsiant paštu arba elektroninio pašto adresu išsiunčiamas Migracijos departamento direktoriaus ar jo įgalioto valstybės tarnautojo pasirašytas pranešimas, kuriame nurodoma priežastis, dėl kurios prašymas išduoti arba pakeisti leidimą bus išnagrinėtas bendra tvarka, ir pažyma, kurioje nurodoma užsieniečio sumokėtos valstybės rinkliavos už prašymo nagrinėjimą dalis, kuri pagal Lietuvos Respublikos rinkliavų įstatymo 10 straipsnio 1 dalį gali būti gražinta užsieniečiui, ir jos gražinimo priežastis, arba šio pranešimo ir pažymos skaitmeninės kopijos. Įgaliotas Migracijos departamento valstybės tarnautojas padaro registruotos pažymos kopiją, patvirtina ją teisės aktų nustatyta tvarka ir prideda prie užsieniečio bylos.“

7. Migracijos departamento prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos nuostatu, patvirtintų Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministro 2000-10-06 įsakymu Nr. 388 (toliau vadinama – Migracijos departamento nuostatai):

12 punktas – „Migracijos departamentas, siekdamas jam nustatyto veiklos tikslo, atlieka šias funkcijas: [...] 12.2. Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministro 2005 m. spalio 12 d. įsakymo

Nr. 1V-329 „Dėl Leidimų laikinai gyventi Lietuvos Respublikoje užsieniečiams išdavimo, keitimo, panaikinimo, taip pat įvertinimo, ar santuoka, registruota partnerystė, įvaikinimas ar įmonė yra fiktyvūs, tvarkos aprašo patvirtinimo“ [...] nustatytais atvejais priima užsieniečių prašymus išduoti ar pakeisti leidimą laikinai gyventi, [...], nagrinėja užsieniečių prašymus išduoti ar pakeisti leidimą laikinai gyventi, prašymus išduoti leidimą nuolat gyventi, priima sprendimus leidimų laikinai gyventi ir leidimų nuolat gyventi klausimais, išduoda ir keičia leidimus laikinai gyventi, išduoda leidimus nuolat gyventi; [...].“

Tyrimui reikšminga teismų praktika

8. Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas (toliau vadinama – LVAT) 2012-03-01 nutartyje, priimtoje administracinėje byloje Nr. A-502-1605-12, pažymėjo:

„Lietuvos Respublikos Konstitucija įtvirtina atsakingo valdymo (gero administravimo) principą (Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 1999 m. gegužės 11 d., 2004 m. gruodžio 13 d. nutarimai, 2004 m. lapkričio 5 d. išvada). Vienas iš gero administravimo principų yra konstitucinė nuostata, kad visos valdžios įstaigos tarnauja žmonėms (Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2005 m. gegužės 31 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A10-655/2005). Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo (toliau – ir Viešojo administravimo įstatymas) 1 straipsnyje, apibrėžiančiame aptariamo įstatymo paskirtį, nustatyta, jog šis įstatymas sudaro prielaidas įgyvendinti Lietuvos Respublikos Konstitucijos nuostatą, kad visos valdžios įstaigos tarnauja žmonėms; nustato viešojo administravimo principus, viešojo administravimo sritis, viešojo administravimo subjektų sistemą ir administracinės procedūros organizavimo pagrindus; garantuoja asmenų teisę apskusti viešojo administravimo subjektų veiksmus, neveikimą ar administracinius sprendimus, taip pat teisę į įstatymais pagrįstą ir objektyvų asmenų prašymų, skundų ir pranešimų nagrinėjimą; įtvirtina kitas asmenų ir viešojo administravimo subjektų teises ir pareigas viešojo administravimo srityje. Viešojo administravimo įstatymo 3 straipsnyje nurodyta, kad viešojo administravimo subjektai savo veikloje vadovaujasi įstatymo viršenybės, objektyvumo, proporcingumo, nepiktnaudžiavimo valdžia, efektyvumo, subsidiarumo ir kitais šioje įstatymo normoje išvardytais principais. Tai reiškia, jog kiekviena viešojo administravimo institucija yra saistoma bendrųjų, be kita ko, konstitucinių teisės principų (teisinės valstybės, valdžios įstaigos tarnauja žmonėms, teisės viršenybės, draudimo diskriminuoti, asmenų lygybės prieš įstatymą, proporcingumo ir kt.) bei gero administravimo, atsakingo valdymo principų (teisėtumo, objektyvumo, nepiktnaudžiavimo valdžia, skaidrumo ir kt.).“

Tyrimui reikšminga Seimo kontrolierių darbo praktika

9. Seimo kontrolierius, išnagrinėjęs pareiškėjo x skundą dėl galimo leidimų laikinai gyventi išdavimo ir keitimo tvarkos nesilaikymo (2017-11-03 pažyma Nr. 4D-2017/1-889), nustatė, kad pareiškėjui x Migracijos departamento pareigūnai neišsiuntė pranešimo, kuriame būtų nurodyta priežastis, dėl kurios prašymas išduoti arba pakeisti leidimą bus išnagrinėtas bendrąja tvarka, nors tokia pareiga įtvirtinta teisės aktuose.

Atsižvelgdamas į tai bei į kitus skundo tyrimo metu nustatytus pažeidimus Seimo kontrolierius Migracijos departamentui rekomendavo imtis priemonių, kad įstaigos kompetencijai priskirti asmenų prašymai būtų išnagrinėjami per teisės aktuose nustatytus terminus ir kad asmenys būtų tinkamai informuojami apie tai, jog šių asmenų prašymai bus nagrinėjami ne skubos, o bendrąja tvarka (kaip nustatyta Aprašo 64 punkte).

Migracijos departamento pareigūnai sutiko su Seimo kontrolieriaus rekomendacijomis ir informavo, kad siekiant jas įgyvendinti buvo imtasi šių priemonių: į Departamentą buvo komandiruota 10 valstybės tarnautojų iš Policijos departamento prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos ir apskričių vyriausiųjų policijos komisariatų migracijos padalinių; konsultuojamasi su Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerija dėl papildomų pareigybių

Migracijos departamente įsteigimo; imtasi priemonių, skirtų optimizuoti prašymų nagrinėjimo ir sprendimų priėmimo procedūras. Be to, įgyvendinant Seimo kontrolieriaus rekomendacijas buvo priimtas Migracijos departamento įsakymas, kuriuo įstaigos darbuotojai įpareigoti laikytis su leidimų laikinai gyventi išdavimu (keitimu) susijusių teisės aktų, įskaitant nuostatas dėl prašymų nagrinėjimo terminų, reikalavimo informuoti pareiškėją apie prašymo nagrinėjimo bendrąją tvarką priešzastis ir kt.

Tyrimo išvados

10. Įvertinus Skundo turinį nustatyta, kad Pareiškėjo atstovas nesutinka su Migracijos departamento pareigūnų veiksmais (neveikimu) nagrinėjant Pareiškėjo 2017-04-06 prašymą skubos tvarka pakeisti leidimą laikinai gyventi Lietuvos Respublikoje (toliau vadinama – leidimas laikinai gyventi). Pareiškėjo atstovo teigimu, Migracijos departamento pareigūnai nepagrįstai nusprendė prašymą nagrinėti bendrąją tvarką, be to, apie tai neinformavo Pareiškėjo.

11. Tyrimo metu Seimo kontrolierius kreipėsi į Migracijos departamentą, prašydamas paaiškinti Skunde nurodytas aplinkybes.

Migracijos departamento pareigūnai 2017-11-21 raštu informavo, kad Pareiškėjas Departamentui 2017-04-06 pateikė prašymą skubos tvarka pakeisti leidimą laikinai gyventi tuo pagrindu, kad jis užsiima ir ketina toliau užsiimti teisėta veikla Lietuvos Respublikoje veikiančioje Įmonėje. Prašymo pateikimo metu Pareiškėjas buvo apklaustas apie Įmonės veiklą ir atvykimo į Lietuvos Respublikos Respubliką tikslus.

Migracijos departamento pareigūnų teigimu, atsižvelgiant į tai, kad „reikėjo laiko įvertinti Pareiškėjo apklausos metu pateiktus paaiškinimus ir nustatyti pateiktų paaiškinimų atitikimą tikrovei“, buvo nuspręsta Pareiškėjo 2017-04-06 prašymą nagrinėti ne skubos, o bendrąją tvarką. Pažymėtina, kad apie tai Pareiškėjas raštu nebuvo informuotas (tarp Migracijos departamento pateiktų dokumentų nėra pranešimo Pareiškėjui dėl prašymo nagrinėjimo bendrąją tvarką, be to, Departamento 2017-11-21 rašte taip pat nėra pasisakyta apie tai, ar Pareiškėjui buvo siųstas toks pranešimas, nors Seimo kontrolieriaus paklausime Departamento pareigūnų buvo prašoma „pateikti Migracijos departamento rašto, kuriuo Pareiškėjas buvo informuotas apie tai, kad prašymas bus nagrinėjamas bendrąją tvarką, kopiją“).

Iš Migracijos departamento pateiktų dokumentų nustatyta, kad nagrinėdami Pareiškėjo prašymą įstaigos pareigūnai du kartus (2017-04-18 – savo iniciatyva, 2017-06-07 – atsižvelgdami į Pareiškėjo atstovo prašymą) kreipėsi į Migracijos valdybą, kuri atliko Įmonės, kurioje Pareiškėjas esą vykdo veiklą, veiklos patikrinimus (apie patikrinimų rezultatus Migracijos departamentas informuotas Migracijos valdybos 2017-05-11 ir 2017-06-09 raštais). 2017-06-09 Departamentas priėmė sprendimą, kuriuo Pareiškėjui buvo atsakyta pakeisti leidimą laikinai gyventi.

Migracijos departamento pareigūnai 2017-11-21 raštu Seimo kontrolierių taip pat informavo, kad „vienam valstybės tarnautojui tenkantis darbo krūvis beveik 3 kartus viršija normalų darbo krūvį“, dėl to Departamento darbuotojai „neturi galimybės prašymo nagrinėjimo veiksmus atlikti nedelsiant“.

12. Užsieniečių prašymų dėl leidimo laikinai gyventi pakeitimo nagrinėjimo tvarka yra reglamentuota Įstatyme ir Apraše.

Vadovaujantis Įstatymo 34¹ str. 1 d., užsieniečio prašymu jo prašymas pakeisti leidimą gyventi Lietuvos Respublikoje gali būti nagrinėjamas skubos tvarka. Šia tvarka nagrinėjant užsieniečio prašymą pakeisti leidimą gyventi, šio Įstatymo 33 str. 1 d. nustatyti terminai trumpinami per pusę. Įstatymo 33 str. 1 d. 5 p. nustatyta, kad prašymai dėl leidimo laikinai gyventi keitimo turi būti išnagrinėti ne vėliau kaip per 2 mėnesius nuo prašymo pateikimo atitinkamoje institucijoje dienos. Vadinasi, prašymai dėl leidimo laikinai gyventi pakeitimo skubos tvarka turi būti išnagrinėti

per 1 mėnesį nuo prašymo pateikimo (analogiškas teisinis reglamentavimas įtvirtintas ir Aprašo 62 punkte).

Įstatymo 34¹ str. 4 d. nustatyta, kad atvejus, kai užsieniečio prašymas pakeisti leidimą skubos tvarka nenagrinėjamas, nustato vidaus reikalų ministras. Atvejai, kada prašymas pakeisti leidimą laikinai gyventi skubos tvarka nenagrinėjamas, yra numatyti Aprašo, patvirtinto vidaus reikalų ministro įsakymu, 63 punkte. Pavyzdžiui, užsieniečio prašymas pakeisti leidimą laikinai gyventi skubos tvarka nenagrinėjamas ir sprendimas dėl jo priimamas bendrąja tvarka, jeigu atliekamas Aprašo 101 punkte nurodytas patikrinimas, ar nėra rimto pagrindo manyti, kad įmonė, kurios dalyvis ar vadovas yra užsienietis, yra fiktyvi (Aprašo 63.9 papunktis).

Atkreiptinas dėmesys, kad, vadovaujantis Aprašo 64 punktu, jeigu likus ne mažiau kaip 3 darbo dienoms iki prašymo pakeisti leidimą laikinai gyventi skubos tvarka nagrinėjimo termino pabaigos paaiškėja, jog užsieniečio prašymas pakeisti leidimą skubos tvarka nebus išnagrinėtas skubos tvarka dėl Aprašo 63 punkte nurodytų aplinkybių, užsieniečiui nedelsiant paštu arba elektroninio pašto adresu išsiunčiamas Migracijos departamento direktoriaus ar jo įgalioto valstybės tarnautojo pasirašytas pranešimas, kuriame nurodoma priežastis, dėl kurios prašymas išduoti leidimą laikinai gyventi bus išnagrinėtas bendrąja tvarka.

13. Kadangi Pareiškėjas pateikė prašymą dėl leidimo laikinai gyventi keitimo skubos tvarka, vadinasi, vadovaujantis Įstatymo 33 str. 1 d. 5 p. ir 34¹ str. 1 d., šis prašymas turėjo būti išnagrinėtas per 1 mėnesį nuo jo pateikimo Migracijos departamentui (t. y., iki 2017-05-06, nes prašymas Departamentui pateiktas 2017-04-06). Atsižvelgiant į pirmiau nurodytą teisinį reglamentavimą, Migracijos departamento pareigūnai tokių prašymų nenagrinėti skubos tvarka ir sprendimą dėl jų priimti bendrąja tvarka gali tik esant vienam iš Aprašo 63 punkte nurodytų pagrindų.

Vienas iš pagrindų, kai prašymas skubos tvarka pakeisti leidimą laikinai gyventi gali būti nagrinėjamas bendrąja tvarka – kai atliekamas patikrinimas, ar įmonė, kurios dalyvis yra užsienietis, yra fiktyvi (Aprašo 63.9 papunktis). Įvertinus tyrimo metu nustatytas aplinkybes (tai, kad buvo atliekama Pareiškėjo apklausa bei du kartus buvo atlikti patikrinimai Įmonės buveinėje), atsižvelgiant į Migracijos departamento 2017-11-21 rašto turinį (rašte, be kita ko, kaip pagrindas nurodytas Aprašo 63.9 papunktis, taip pat teigiama, jog reikėjo įvertinti, „ar nėra rimto pagrindo manyti, kad įmonė yra fiktyvi“, darytina išvada, kad nagrinėjamu atveju toks patikrinimas buvo atliekamas. Vadinasi, Migracijos departamento pareigūnai turėjo pagrindą Pareiškėjo 2017-04-06 prašymą nagrinėti bendrąja tvarka.

Atkreiptinas dėmesys į tai, kad, vadovaujantis Aprašo 64 punktu, jei priimamas sprendimas užsieniečio prašymą dėl leidimo laikinai gyventi pakeitimo nagrinėti ne skubos, o bendrąja tvarka, Migracijos departamento pareigūnai privalo užsieniečiui paštu arba elektroniniu paštu išsiųsti pranešimą, kuriame būtų nurodyta priežastis, dėl kurios prašymas bus nagrinėjamas bendrąja tvarka. Be to, pagal Aprašo 64 punktą, įvertinti, ar dėl Aprašo 63 punkte nurodytų aplinkybių prašymas nebus išnagrinėtas skubos tvarka (taigi – priimti sprendimą dėl prašymo nagrinėjimo bendrąja tvarka), Migracijos departamento pareigūnai privalo likus ne mažiau kaip 3 darbo dienoms iki prašymo pakeisti leidimą nagrinėjimo skubos tvarka termino pabaigos ir nedelsdami apie tai informuoti užsienietį. Kadangi Departamento pareigūnai nepateikė pranešimo Pareiškėjui kopijos (nors jos buvo aiškiai prašoma Seimo kontrolieriaus paklausime), o Migracijos departamento 2017-11-21 rašte apie tokį pranešimą nėra užsiminta, darytina išvada, jog pranešimas apie tai, kad prašymas bus nagrinėjamas ne skubos, o bendrąja tvarka, Pareiškėjui nebuvo siųstas.

14. Atsižvelgiant į tai, jog Migracijos departamento pareigūnai nesilaikė Aprašo 64 punkte nustatyto reikalavimo ir Pareiškėjui nei paštu, nei elektroniniu paštu neišsiuntė pranešimo apie tai, kad jo prašymas dėl leidimo laikinai gyventi pakeitimo bus nagrinėjamas ne skubos, o bendrąja tvarka, Skundas pripažintinas pagrįstu.

15. Seimo kontrolierius jau yra nagrinėjęs skundų, susijusių su leidimo laikinai gyventi išdavimu (keitimu); pavyzdžiui, Seimo kontrolierius, skundo tyrimo metu nustatęs, kad pareiškėjui x nebuvo siųstas pranešimas, nurodant priežastį, dėl kurios prašymas išduoti arba pakeisti leidimą bus išnagrinėtas bendrąja tvarka, 2017-11-03 pažymoje Nr. 4D-2017/1-889 (šios pažymos 9 punktas) Migracijos departamentui rekomendavo, be kita ko, imtis priemonių, jog asmenys būtų tinkamai informuojami apie tai, kad jų prašymai bus nagrinėjami ne skubos, o bendrąja tvarka.

Įgyvendinant pažymoje Nr. 4D-2017/1-889 teiktas rekomendacijas, be kita ko, buvo priimtas Migracijos departamento įsakymas, kuriuo Departamento darbuotojai įpareigoti laikytis su leidimų laikinai gyventi išdavimu (keitimu) susijusių teisės aktų, įskaitant konkrečias nuostatas dėl prašymų nagrinėjimo tvarkos, reikalavimų.

Atsižvelgiant į tai rekomendacijos dėl Skundo tyrimo metu nustatytos problemos nebus teikiamos.

SEIMO KONTROLIERIAUS SPRENDIMAS

16. Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 1 punktu, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius nusprendžia:

advokato A, atstovaujančio X interesams, skundą dėl Migracijos departamento prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos Imigracijos skyriaus pareigūnų veiksmų (neveikimo), nagrinėjant Pareiškėjo prašymus dėl leidimo laikinai gyventi Lietuvoje pakeitimo, pripažinti pagrįstu.

Seimo kontrolierius

Augustinas Normantas